

Messages from the Gospels

Randolph Dunn

Biblu'n i nun nde'm be yile'n

Biblu'n Iwafa Fluwa yile ti Biblu'n nun junman dile anuannze kun m'ɔ kunndeman sika'n, mɔ Randolph Dunn takali'n, ɔ fa i wun mannin naan sran kwlaa ng'ɔ kunnde ke ɔ sɔ sɔ Nanmien nin i klun sa'n be su like kpa'n, w'a kwla suan Biblu'n nun like, naan w'a bo Klist i yaci cele nin i ti dele nde'n i jɔ. I sɔ'n yo pɔpɔ i enteneti adresi'n su, Biblu'n i nun nde'm be yile.com, ɔ nin .

Nguan'n ti kpanngban journali'n, ɔ nin Biblu'n nun like suanle fluwa nga be fle i ke flipbook'n, mɔ **Institut international de connaissance de la Bible** . (IBKI).

IBKI lɔ like klele wafa'n ti like klele wafa nnun, be kwlaa be ti fluwa kɔe ablanun. Sran kwlaa kwla suan like sɔ mun, ye ke ɔ wɛ like klefue kun i sa nun'n, ɔ kwla jan like suanle fluwa nin IBKI diplɔmu. IBKI i like nga be man'n, be kwla wun i Angle nun 10.00. Biblu'n i enteneti adresi'n su, Espanɔlu nun . elkaminobibliko.com, ɔ nin Azi lɔ anien kpanngban be nun . Biblu'n i atin'n.net .

Biblu'n Iwafa Fluwa yile ɔ man sran'm be atin ke be fa like suanle'n i wunmuan'n be man sran mun, be fa be kɔ enteneti su, naan be yi be ufle naan b'a fa yoman aata, sanngɔ ɔ tannin ke nán be kaci nde'n i nun nde'n, annze be fa sika ke bé fá mán sran mun'n. ɔ ti cinnjin ke e si ke .

Institut international de connaissance de la Bible . ɔ leman atin diman junman, ye be tuaman i like suanle'm be kale.

Randolf Dunn, ɔ ti jasin bofue

Jasin fɛ'm be nun ndɛ'n

Ibo bo ɛ

Adam nin Evu .

Nanmien yili sran'n i wafa'n su, ɔ klo sran, ɔ nanti seiin, ɔ si aunnvuɛ, ɔ di alaje, ye ɔ le anannganman nguan. ɔ fali sran'n sieli asiɛ'n su wa lika kun m'ɔ dun mmua yili'n, mɔ e Biblu'n nun'n be flɛ i kɛ Edeni, Edeni fie annzɛ Men klanman'n, i nun. I ɛ nun'n, ajalɛ nin mmla kanngan wie mun cɛ ye be mannin sran'n nion.

- . Nanmien seli be kɛ, **amun wu ba, an trɛ .**, amun yi asiɛ'n, amun sie i, ye amun sie jenvie'n nun jue mun, nin anunman nga be tu sin nanmien su lɔ'n, ɔ nin ninnge kwlaa nga be o asiɛ'n su'n. (Bo Bole 1:28).
- . Anannganman Nanmien fali sran'n sieli i Edeni fie'n nun lb naan **.di junman su ye nian su kpa.**(Bo Bole 2:15 nun.
- . A kwla di waka kwlaa nga be o fie'n nun'n be mma'n; sangue **nán amun di waka nga be fa si like kpa nin like tɛ'n be su mma'n**, . Afin kɛ amún dí'n, amún dí .wu. " (Bo Bole 2:16-17).

Kɛ be seli be kɛ be di waka nga be fa si like kpa nin like tɛ'n be su mma'n, be kplinnin be wun tulɛ'n su, kpekun be fali be wun mannin Nanmien. Sien'n, Satan sie sran'n wie'n ti. Be pin kekle yolɛ'n ti'n, ɔ fata kɛ Nanmien yaci sa tɛ'm be cɛ be ekun. "Ní fá kpɔɛ síe ɔ nin bla'n be afien, ɔ nin ɔ mma'm be nin bla'n be afien.Ibɔbɔ ɔ búbú ɔ ti'n, ye á bó i ja'n." (Bo Bole 3:15).

Wu ɔ kan wunnen'n i wie'n i nde kɛ be yili nguan waka'n sa. ɔ kan Nanmien sule nun wie'n i nde wie. Kpekun Nanmien boli .

wafa nga sran'n fa se i sin'n, ɔ sin "ɔ" mo e kannin i nde le'n i lika.

Ibobo will crush i bo'n yele ke Satan kwlá sieman sran'n wie'n su kun.

Wuo'n i kwale'n wo i ti nun. Satan i kwale'n yoli Nanmien sule nun wie, ye ɔ te o le wie. ɔ maan, ke ɔ búbú i ti'n nun'n, ɔ búbú i kwale ng'ɔ le i Nanmien sule wafa'n nun wie'n su'n.

Adam nin Ewu be su nde'n i bo bole'n:

Adam nin Ewu ye be ti sran klikli nga Nanmien yili be ke i sa'n nich, be klo sran, be nanti seiin, be si aunnvue, be di alaje, ye be le nguan m'ɔ leman awieli'e'n. Be fali be sieli Edeni fie'n nun lo naan be nian su, kpekun be mannin be ajale kanngan wie mun naan be nanti su. Sannge, Satan lakali be ke be di waka nga be fa si like kpa nin like te'n be su mma'n, kpekun be fali be wun mannin Nanmien. ɔ maan, be tɔli sa te'n nin wie'n be nun, ɔ maan ɔ fata ke be yaci be wun sa'n be ce be naan be nin Nanmien be afie'n saci ekun. Nanmien tali nda ke ɔ súnman sran kun m'ɔ búbú Satan i ti'n, naan ɔ fá sran'n kó i wun lo ekun ɔn. Sa ɔ'n ti sran'n i sin sacile'n i bo bole.

Abraamun.

Ke Abraamu fali Izaaki yili te'n, Nanmien seli ke "ke mo a yoli ɔ'n, mo w'a jranman ɔ wa kunngba ce'n i sin'n ti'n, n' yrá ɔ su, n' yó maan ɔ mma'm bé yó ke nanmien su lo nzraama mun sa, ye n' yó maan ɔ mma'm bé yó ke nanmien su lo nzraama mun sa, ye ɔ .i osu'n ɔ fá i kpofue'm be anuan'n, ye amun anunman'm be nun'n, ɔ fá .asi'e'n su nvlenvle'm be kwlaa be lie w'a yo ye, afin amun fali min nde'n su ."
" (Bo Bole 22:16-18).

- . Abraamu kleli ke ɔ lafi Nanmien su kpa, afin ɔ feli i wa ng'ɔ tali nda ke ɔ fá mán'n, ɔ yili te. Ye Izaaki kplinnin su ke ɔ fé i wun mán naan ɔ yó i si i klun sa'n.
- . Abraamu lie'n .i osu'n ɔ yrá sran'm be kwlaa be su nán Zuifu'm be ngunmin. I sin'n, Klist feli i te ng'ɔ yili'n m'ɔ yoli maan be nga be kwlaa be fali be wun mannin i'n, be yacili be wun sa celi be'n, ɔ nin be dele'n, ɔ yrali nvle kwlaa be su.

Moizi .

"Amun Nyanmien'n ɔ fá amun niaan'm bé fá Nanmien nuan ijɔfue ke min sa'n mán amun—i ye ɔ fata ke amun tie i nde'n niɔn ... Ye ń fá min nde'n ń wlá i nuan nun, kpekun nde kwlaa nga n se i'n, ɔ kán klé be." (Mmla'n 18:15-16 ... 18).

- . Moizi ti sran m'ɔ de sran'm be wunnen'n i kanga'm be nun'n, ɔ ti kpenngben dan, ye ɔ ti mmla siefue.

Davidi

Ke ɔ (Davidi) i ble'n wá wíe naan ɔ nin ɔ nannan'm be nanti'n, ń . ta ɔ mma mun . ɔ sin,ku'nɔ bɔbɔ ɔ mma'm be nun, ye ń .ibobo leiFamien diwle . ɔ kplán sua kun .sua min lie'n, ye ń yó .ibobo le i famien bia'n ká le tititi. ń yó i si, ye ɔ yó min wa. N su faman min klole'n i sa nun ke nga n fali i sran ng'ɔ dun mmua trannin amun prun'n sa, sanngé ń fá kó min sua'n nun lb nin min famien diwle'n nun tititi, ye i famien bia'n ká le tititi.'" (1 Be Nyolie. 17:11-14).

Amei osu'n ɔ ti kunngba ce.

Nanmien wá yó i Si ye ɔ yó Nanmien i Wa Nanmien wá síesíe men kun .Famien diwle'n I Wa'n ti .

Ba'n wá síesíe .Sua , lika kun mɔ Nanmien nin i nvle'n be tran Famien diwle ufle'n nun'n.i famien bia'n ká le tititi . . ń yó i si, ye ɔ yó min wa.

Abraamu nin Moizi nin Davidi be su nde'n i bo bole'n:

Abraamu, nin Moizi, ɔ nin Davidi be ti sran cinnjin kpa Bibli'n nun, ye be di junman ngunmin kun Nanmien i ajale ng'ɔ fali man sran mun'n i nun. Ke Abraamu feli i wa'n yili te'n, ɔ kleli ke ɔ lafi Nanmien su kpa, kpekun be tali i nda ke i osu'n nunfue'm bé yrá nvle'm be kwlaa be su. Moizi ti sran dan kpa, ɔ ti mmla siefue, ye ɔ de sran'm be wunnen'n i kanga yole'n nun. ɔ seli ke Nanmien nuan ijɔfue kun m'ɔ ti ke i sa'n, ɔ fín nvle'n nunfue'm be afien wá kán Nanmien nde'n. Nanmien tali Davidi nda ke i anunman'm bé síe Famién diwle kun m'ɔ ká le tititi'n, kpekun bé kplán Nanmien nin i nvle'n be sua kun famién diwle ufle sɔ'n nun. Sran sɔ'm be dili junman cinnjin kpa Nanmien i nvle'n i su nde'n nun ye be nde nga be kannin'n, ɔ te wla sran'm be fanngan ke be lafi su lele ande.

Zozefu nin Mali.

?Ke ɔ fe i nda nga Zuifu'm be tali Davidi'n su'n, ngue ye be kundeli ɔ? Be Mesi'n, asi'e'n su wa defue'n.

Sanngɛ nda nga Nanmien tali Davidi'n yeke ke .ku'n i anunman'm be nun kun ɔ síe .I famién diwle'n nin Nanmien i awlobofue'm be tranwle'n, famién diwle nga Davidi i anunman'm bé fá síe'n i nun. Osu sɔ'n ye ɔ kplán Nanmien i tranwle kun ɔn. Nda'n w'a seman ke ɔ fá Davidi i famién diwle'n síe i osu ekun.

Ble nga Nanmien tali Adam nin Evu, nin Abraamu, nin Moizi, ɔ nin Davidi'n, ɔ kpén su.

Gablieli seli ke "á wá wúnznɛ, á wú ba yasua kun, á flé i ke Zezi, ɔ yó dan, bé flé i Nanmien m'ɔ o like kwlaa ti su'n i Wa, ye e Min Nyanmien'n ɔ fá i nannan Davidi i famién bia'n mán i, ɔ síe Zakɔbu i osu'n tititi, i famién diwle'n su wieman." (Lik 1:31-33).

Kɛ blɛ'n julɛ'n, Nanmien sunmannin sran .i Wa'n . , bla kun wuli i, ɔ wuli i mmla'n i bo, naan .kaki ni be nga be o mmla'n i bo'n. (Galasifue Mun 4:4-5).

I Wa'n . - Nyanmien Wa'n Zezi m'ɔ fin Nazareti'n i klɔ sran wunnen'n
nun - Davidi i anunman'm be nun.

Kɛ be de sran'n – to, fa man, de sran, de sran.

“Kɛ be wuli Zezi Klist'n, ɔ yoli ɔɔ. Kɛ i nin Mari seli Zozɛfu kɛ ɔ nin i be ja'n, be wunnin kɛ ɔ wunnzeli Nanmien wawɛ'n i fanngan nun. ɔ yili i wun nglo kleli i laliɛ nun, ɔ seli i kɛ: Zozɛfu, David i wa, nan srɛ kun wɔ kɛ á fá Mari, afin ɔ wunnzeli'n, ɔ fin Wawɛ'n i fanngan nun. Ɔ wú ba yasua kun, á flé i kɛ Zezi, afin i yɛ ɔ dé i sran mun be sa tɛ'm be nun ɔn.” (Matie 1:18-21).

“Zozɛfu kusu ɔ fin Galile klɔ'n su lb, Nazareti klɔ'n su lb ɔ li Zide mɛn'n nun lb, Davidi klɔ nga be flɛ i kɛ Betleɛmu'n su lb, afin ɔ fin Davidi i osu'n nun, ɔ nin Mari m'ɔ nin i be o aja nun'n, mɔ w'a wunnzɛ'n, be klɛ i dunman. (Lik 2:4-7).

“E Min'n i anzi kun yili i wun nglo kleli be (bua tafue nga be o lɛ'n), ye e Min'n i aprunɔan'n kpajali be wun lɛ, srɛ kunnin be, ye anzi'n seli be kɛ: “Nán srɛ kun amun, afin n su kan aklunjuɛ dan kpa kun m'ɔ yó sran'm be kwlaa be fɛ'n, n su kan kle amun. Afin andɛ'n, be wuli amun Defue kun Davidi klɔ'n su lb, i yɛ ɔ ti Klist e Min'n niɔn.” (Lik 2:9-11).

“Ƙe ble’n juli ke be yo be wun sanwun ke nga Moizi Mmla’n fa kan’n sa’n, be fe i be ɔli Zerizalemu lo ke be fá kó e Min’n i jrun (ke nga be fa kleli i e Min’n i Mmla’n nun’n sa’n, ‘Ba yasua kwlaa ng’ɔ dun mmua wu ba’n, maan be fle i ke ɔ ti sanwun man e Min’n’) naan bé yí te ke nga be fa kannin’n sa. akɔba mun.’ Be fle bian kun Zerizalemu lo, be fle i ke Simeɔn, ɔ ti sran kpa, ɔ sro Nanmien kpa, ɔ minnde Nanmien.

Izraelifue’m be fɔnvɔle . Nyanmien Wawe'n tra i su.

Nyanmien Wawe'n kan kleli i ke o su wu'n, nan wa wun e Min'n i Christ'n. Kpekun Nanmien wawe'n nun'n, ɔ wluli Nanmien sua'n nun lo, kpekun ke i si nin i nin be fali bakan'n be bali'n, naan bé yó i ke nga Mmla’n fa kan’n sa’n, ɔ feli i ɔli i sa nun, kpekun ɔ manmannin Nanmien, ɔ seli ke: “E Min, sien’n, a su yaci ɔ junman difue’n i nun naan ɔ wɔ fɔundi nun ke a fa kannin’n sa. nvle kwlaa nun, ɔ ti kpajale m’ó yí i nglo klé nvlenvle'm be nunfue mun'n, m’ó fá mán ɔ nvle Izraeli'n i aprunjan'n.” (Lik 2:22-32).

Izraelifue’m be fɔnvɔle . yele like nga Rabi'm be fle Mesi'n ke fɔnvɔlefue'n, fɔnvɔlefue'n ke nga Thayer i Gleki nun nde mma'm be fa kan'n sa.

“Nanmien nuan ijɔfue bla kun o le, be fle i ke Ana, ɔ ti Fanueli i wa bla, ɔ fin Aseli akpasua'n nun, ɔ ti kpenngben, ɔ nin i wun'n be trannin afue nso ke ɔ fe i talua nun lele m’ó fá jú angbeti lele m’ó fá jú afue ablaɔcuɛ-nin-nnan'n. ɔ la Nanmien ase, kpekun ɔ kan i nde kle be kwlaa nga be minnde Zerizalemun i ti janle'n.” (Lik 2:36-38).

"Afue kwlaa nun'n, i si nin i nin be ko Zerizalemu lo Dele cen'n i dile, ke o jannin afue blu-nin-njok'n, be o li ke nga be fa yo'n sa. Ke cen dile'n wieli'n, ke be sa be sin'n, bakan'n kali Zerizalemu lo. ke i nin'n wun i wle'n, o nin i kosan'm be su tele'n, o boli i nuan, o seli i ke: 'Min wa, ngue ti ye a yoli ye so-o? Nian, min nin amun si e kundeli amun jrennen dan nun.'" O seli be ke: '?Ngue ti ye amun kundeli min-o?

Zozefu nin Mali be nde'n i bo bole'n:

Nanmien kpali Zozefu nin Mali ke be yo Zezi Klist i si nin i nin asi'e'n su wa. Zuifu'm be kundeli be Mesi'n, m'u de sran mun asi'e'n su wa'n, sanngwe Nanmien tali Davidi nda ke i anunman'm be nun kun wa sie .Ifamien diwle'n nin Nanmien i awlobofue'm be tranwle famien diwle nga Davidi i osu'n nunfue'm be fa sie'n i nun. Osu so'n ye o kplan sua kun man Nanmien o. Ke ble'n juli'n, Gablieli seli Mari ke o wu ba, o wu ba yasua kun mo be fle i ke Zezi'n, naan o yo Nyanmien Kpli i Wa, naan e Min Nanmien'n o fa i nannan Davidi i famien bia'n man i. Be wunnin ke Mari wunnzeli Nanmien wawe'n i fanngan nun ka naan o nin Zozefu b'a ja. Anzi kun yili i wun nglo kleli Zozefu lalie nun, o seli i ke Mari i wa'n fin Wawe'n, naan o fata ke o fle ba'n ke Zezi, afin o de i nvle'n be sa te'm be nun. Zozefu nin Mali be o li Betleemu lo sran'm be dunman klele, ye lo ye be wuli Zezi-o. Bua tafue nga be o be wun koko le'n, anzi kun ko niannin be osu, kpekun o boli Defue kun m'o ti Klist e Min'n i awulie'n i jo. Zozefu nin Mali be fali Zezi be o li Nanmien i sua'n nun lo, ye .

Simeɔn nin Ani mɔ be su minndɛ Izraelifue'm be fɔnvɔlɛ'n, be wunnin i, kpekun be wunnin i wle ke i ye ɔ ti Klist'n niɔn. Ke Zezi jannin afue blunin-nɛɔn'n, Zozefu nin Mari be wunnin i Nanmien sua'n nun lɔ, ɔ ti Nanmien klɛfue'm be afien, ɔ su tie ndɛ'n, ɔ su usa i kosan.

Abonuan sa'm be kleli ke Zezi ti Nanmien Klɔ sran wunnen nun.

"Zan Batɛmun yofue'n fiteli Zide aawle flennen'n nun lɔ. Amun kpe amun sin Nanmien wun naan amun kaci amun akunndan bule wafa'n nin amun ayeliɛ'n, (kaci ɔ nzuen'n) afin jannmien su lɔ famien diwle'n w'a mantan koko." Nanmien nuan ijɔfue Ezai kannin Zan i ndɛ ke ɔ seli ke: 'Nin kun kpannin aawle flennen'n nun lɔ ke: An siesie atin man e Min'n! An yo i atin'm be tɛtɛ!'" (Matie. 3:1-3).

"Ke ɔ wunnin ke Farizifue nin Sadusefue kpanngban be su ba ke be yo be batɛmun'n, ɔ seli be ke: "Wo mɔ be le nɛnɛ'n! ?Wan ye ɔ kleli amun wafa nga amun kwla wanndi Nanmien i ya m'ɔ b'a'n i jrun ɔn? Ninngɛ ɔ mɔ be kle ke amun fali amun wun mantannin Nanmien'n, mɔ amun kacili amun akunndan bule wafa'n nin amun ayeliɛ'n, amun yo be. Nán amun bu i ke amun kwla se ke 'Abraam ye ɔ ti e nannan'n niɔn. N kwla lafi amun su ke Nanmien kwla fa yɔbue sɔ'm be fa yo Abraamu i anunman. Sien'n, trɔ'n w'a siesie waka'm be bo'n (Zuifu'm be Nanmien sule wafa'n). Waka kwlaa ng'ɔ suman mma kpa'n, bé kpé i bo, bé tó i yí sin nun. N yo amun batɛmun nzue nun naan amun akunndan'n nin amun ayeliɛ'n be kaci. Sanngɛ sran ng'ɔ su ba min sin'n, ɔ le kwlaɛ tra min, n nin i ngbabua'n i yile fataman. Ibɔɔɔ (Zezi) ɔ yó sran'm be batɛmun (wla nun) ɔ nin Wawɛ'n nin sin'n. I ngrɔ'n wo i sa nun, ye ɔ yó maan i ble bowlɛ'n yó i yeiin. ɔ fé i ble'n síe i tanngannin kun nun, sanngɛ ɔ fá i nɛa'n rá sin m'ɔ su nuɛnman le'n i nun." (Matie 3:7-12).

Be nga be yoman sɔ'n, Zezi wá tú be be kaci wafa nga be bu akunndan'n, ɔ nin wafa nga be yo ninngɛ mun'n.

Zan yoli sran'm be batemun naan Zuifu'm be fa be jin sie i like ng'ɔ fata ke be yo'n su . be kaci be akunndan bulɛ wafa'n nin be ayeliɛ'n . (kaci ɔ nzuen'n)nán ke be yaci sa tɛ'm be cɛ be'n ti ɔ, sanngɛ be sa be sin Nanmien i mmla'n su naan be yaci be kpenngben'm be like kleɛ'n, ɔ nin be nzuen'n. ɔ su siesie be Mesi m'ɔ wá yó tɛ mɔ fɔ nunmen i nun'n, m'ɔ yí be nga be kacili Mesi'n be sa tɛ'n i ase'n, i ti. Mesi'n i bo'n yeke defue, defue.

" .?Se amun timan Klist, annze amun timan Nanmien nuan ijɔfue'n, ngue ti ye amun yo sran'm be batemun ɔn?" Zan teli be su ke: "N yo sran'm be batemun nzue nun, sanngɛ sran kun o amun afien mɔ amun simen i'n, yeke sran ng'ɔ su ba min sin'n, m'ɔ nin i ngbabua'n i jrɔkɔ'n be timan kun'n." (Zan 1:25-27).

"Ke alie cennin'n, ɔ wunnin .**Zezi** .ɔ bali i wun lɔ, ɔ seli i ke: «Nian, .**Nanmien i Bua Gbanflen'n**,m'ɔ yi men'n i sa tɛ'n i ase'n . !" (Zan 1:29-30).

"Ke be yoli Zezi i batemun'n, ɔ fin nzue'n nun fiteli ndɛndɛ, panmien su lɔ'n tikeli i jrun, ɔ wunnin ke Nanmien wawɛ'n jrɔli ke anunman sa, ɔ bali i su, kpekun nen kun fin panmien su lɔ seli ke: 'Min Wa m'ɔ ti min awlen su sran'n ye ɔ o lɛ ɔ. mmusu'm be si'n w'a laka be." ... "Ke ɔ yoli ɔɔ'n, Suen tɔnfue'n yacili i lɛ, ye anzi'm be bali, be suennin i like." (Matie 3:16-4:1; 11).

"Ke Zezi tili i ke be wlali Zan bisua'n, ɔ seli i sin Galile, ɔ jasoli Nazareti lɔ, ɔ ko trannin Kapɛɛnaɔm Galile Jenvie'n i nuan lɛ." (Matie 4:12-13).

"Ƙε ɔ ƒε i lε'n, Zezi seli sran'm be ke: **"Amun kpe amun sin Nanmien wun naan amun kaci amun akunndan bule wafa'n nin amun ayelie'n,** .afin janmien su la Famien diwle'n w'a mantan koko!" (Matie 4:17).

"Jésus wlanwlannin Galile men wunmuan'n nun, ɔ kleli sran'm be like Nanmien sule sua'm be nun, ɔ boli Nanmien Siele'n i jasin fe'n, ɔ yoli sran'm be tukpace nin tukpace kwlaa be juejue." (Matie 4:17 ɔ nin Mark 1:35-39; Lik 4:42-44).

"Ƙε e Min'n wunnin bla'n (Nain la angbeti bla'n), ɔ sili i aunnvue, ɔ seli i ke: 'Nán sun.' Ƙpekun ɔ mantannin i wun la, ɔ kannin asielie'n, kpekun be nga be suennin i'n be jrannin. (Lik 7:13-15).

"Sanngε ɔ seli be ke: "Amun man be like naan be di." jue ηηɔn, ɔ niannin janmien su la, ɔ srɛli be, kpekun ɔ bubuli be nun, ɔ fali be mannin i sɔnnzɔnfue mun naan be fa man sran kpanngban mun, kpekun be kwlaa be dili, kpekun be fali kpanwun ng'ɔ ka lε'n, ɔ ti kpanwun ηηa blu-nin-ηηɔn (12). (Lik 9:13-17).

"Bian kun o lε, ɔ ti tukpacifue w'a di afue ablasan-nin-mɔcue (38), ke Zezi wunnin i ke ɔ la lε'n, m'ɔ si ke ɔ o lε w'a ce'n, ɔ useli i ke: '?A kunnde ke ɔ yo juejue?' Ƙε Zezi wunnin i'n, ɔ la lε. Tupkpacifue'n sé i ke: Baba, ke nzué'n ké keé'n, n leman swran fi b'o fa min nuan'n nun.

Ɔ dun mmua jra min Ɔrun lb ekun." 8 Zezi seli i ke: 'Jaso, fa Ɔ lawle'n, nanti.'" (Zan 5:5-9).

"Be juli jenvie'n i bue kun lb, Zerasefue'm be men'n nun lb, ke Zezi fin mmeli'n nun fiteli'n, bian kun m'ɔ le mmusu te'n, Ɔ fin ndia'm be nun fiteli Ɔ nin i be yiali, Ɔ trannin asielie'm be afien lb. Ɔ kpekpelel jɔkɔ'm be nun. Sran fi leman wunmien naan w'a kwla i. Kɔngue nin wia nun'n, Ɔ kpannin asielie'm be afien, Ɔ fali yɔbue'm be kpeli i wun.**?Zezi, Nanmien Kpli i Wa'n, ngue ye Ɔ fata ke a yo Ɔ?**N srɛ wɔ Nanmien dunman nun, nán kle min Ɔrennen." Afin Ɔ su se i ke: "Amuen te, jaso bian sɔ'n nun!" Ye Zezi useli i ke: "?Be fle wɔ se?" Ɔ teli i su ke: "Be fle min ke sonja kpanngban kpa, afin e ti sran kpanngban." sé i ke: Sunman é kɔkɔti'm be wun lb. maan e wlu be nun." Ɔ maan, Ɔ mannin be atin. Ye mmusu te'm be fiteli lb, be wluli kɔkɔti'm be nun, kpekun kɔkɔti kpanngban kpa mɔ be ti ke akpi nɔn sa'n, be wanndi jrɔli oka'n i ti su lb be tɔli jenvie'n nun, kpekun be mlinnin jenvie'n nun." (Marki 5:1-13).

Kanaan bla kun m'ɔ fin lika sɔ'n nun'n, Ɔ fiteli lb, Ɔ kpannin seli ke: "E Min, Davidi Wa, si min aunnvue, mmusu'm be si min wa bla'n i yale kpa." Sannge w'a temen i su nde kaan sa. Ye i sonnzonfue'm bé bali i wun'n, bé srɛ i ke: «Yé i nun, afin Ɔ su kpan ye su.» Ɔ teli su ke: "Be sunmannin min .

Izraeli awlo lo bua nga be mlinnin'n." Sannge bla'n bali, o kotoli i jrun le, o seli ke: "E Min, uka min." O teli i su ke: "O timan su ke a fa bakannan'm be alie'n, a fa man alua mun." Maan o yo ke a klo'n sa." Ye i wa bla'n yoli juejue ndende kpa." (Matie 15:22-28).

"Sonja ya su kpen kun bali i wun le, o sreli i ke o uke i, o seli i ke: 'Min min, min junman difue'n la awlo lo, o timan kpa, o wun jrennen dan kpa.' Zezi seli i ke: 'Ni ko naan ni yo i juejue.' Sonja kpenngben'n teli i su ke: 'Min min, o nin min fataman ke a wlu min sua'n nun lo, kpekun min junman difue'n o yo juejue. Ke Jesus tili nde so'n, o boli i nuan, kpekun o seli be nga be su i su'n be ke: Nanwle, m'an wunman sran fi Israelfue'm be nun m'o lafi Nanmien su dan ke nga sa-a sa-o. (Matie 8:5-11).

"Ke Mali juli lika nga Zezi o le'n, m'o wunnin i'n, o toli i ja bo, o seli i ke: 'Min Min, se o ti ke a o wa'n, nn min niaan bian'n w'a wuman. Ke Zezi wunnin ke bla'n su sun'n, mo Zuifu nga be nin i be bali'n be kusu be su sun'n, i wawe'n boli i ya dan, kpekun o seli i ke: "?Nin ye amun sieli i o?" sran so'n w'a wuman?" Ke o yoli so'n, o yoli Zezi i ya dan kpa, o oli ndia'n i wun lo ekun. O ti yobue kun, ye be fali yobue kun be katali i su. Jesus seli ke: "An yi yobue'n."

cen nnan." J́esus seli i ke: "?N seliman wɔ ke se a lafi Nyanmien su'n, á wún Nanmien i aprunpan'n?" ɔ maan, be yili yɔbu'e'n. Ye J́esus mannin i jin su, ɔ seli ke: "Baba, n la wa ase ke a tili min nde'n ti. N si ke a ti min nde titi, sanngɛ n kan nde sɔ'n sran nga be o le'n be ti naan be lafi su ke a sunmannin min." Ke ɔ kannin nde sɔ'n, ɔ kpannin kekle kpa seli ke: "Lazaa, fite." (Zan 11:32-44).

Mmusu'm be si ke ɔ ti Nanmien:

"Nanmien sule sua'n nun lo'n, bian kun o le, mmusu kun o i wawe'n nun, ɔ kpannin kekle kpa seli ke: 'Ha! ? Zezi m'ɔ fin Nazareti'n, ngue ye ɔ nin e nde o nun-ɔn? ? A bali e nunnunle? N si sran nga .**ɔ ti— Nanmien i sanwun'n .**' (Lik 4:33-34).

Misifue'm be kpannin ke:

"Ke Zezi mantan Zerizalemu lo'n, ɔ ka kan naan b'a bo i waka'n su'n "Be fali aflunmun'n nin i ba'n be bali, be fali be trale'n be wlali be su, kpekun ɔ trannin be su. Sran'm be dan lika be seseli be trale mun akpɔ'n su, kpekun wie'm be kpeli waka sama mun be seseli be akpɔ'n su. Swran kpanngban nga be nyrun i nyrun'n, nin be nga be su i su'n, be kpan ke: Manh man David Wa'n!**Sran ng'ɔ ba e Min'n i dunman nun'n, maan ɔ yo i lie su! An ozana janmien su lo .!**" Ke J́esus wluli Zerizalemu lo'n, klo wunmuan'n kejeli, be se ke: "?Wan yele sɔ'n?" Sran'm be se ke: "Nyanmien nuan idyofue J́esus m'ɔ fin Nazareti Galile lo'n, yele sɔ'n nion." (Matie 21:7-11).

Zuifu'm be kpenngben'm b'a kplinman su ke .

"Juif kpanngban nga be ɔli Mari i wun lɔ'n, mɔ be wunnin sa nga Zezi yoli'n, be lafili i su, sanngɛ be nun wie'm be ɔli Farizifue'm be wun lɔ, be kannin sa nga Zezi yoli'n i ndɛ kleli be. Bian sɔ'n su yo abonuan sa kpanngban kpa . . Sɛ e yaci i nun naan ɔ yo like ng'ɔ su yo'n, sran kwlaa ɔ láfi i su . . Issɔ ti **Rɔmunfue'm bé fá e junman'n** .ɔ nin e nvle'n. Be nun kun mɔ be fle i Kaifu m'ɔ ti Nanmien jrun jranfue'm be su kpen afue sɔ'n nun'n, ɔ seli be ke: 'Amun siman like fi. Amun nin a bumɛn i akunndan bɔbɔ ke: Sɛ sran kun wu nvlefue'm be ti'n, ɔ ti kpa tra ke nvle wunmuan'n nunnun'n.' Kaifu w'a fɛmɛn i bɔbɔ w'a kanman ndɛ sɔ'n. Kɛ m'ɔ ti Nanmien jrun jranfue'm be su kpen afue sɔ'n nun'n ti'n, ɔ seli kɛ Zezi wá wú Zuifu'm be nvle'n ti. ɔ seli kɛ nán nvle nga i ngunmin ti yɛ Zezi wú ɔ, sanngɛ Zezi wú naan Nanmien i mma nga be truli'n, b'a yia nun naan b'a yo kun. Kɛ ɔ fɛ i cɛn sɔ'n nun'n, Zuifu'm be apia dandan'm be cicili kɛ bé kún Zezi." (Zan 11:45-53).

Lika kwlaa nga Zezi ɔli'n, ɔ yoli sa wie mun (abonuan sa mun)sran m'ɔ wu'n, ɔ kwlá yoman like ng'ɔ kle kɛ ɔ ti "Nanmien i wa'n."

Like nga be kle kɛ Zezi ti Nanmien'n i su ndɛ kpe kan.

Abonuan sa nga Zezi yoli be'n, be kle kɛ ɔ ti Nanmien m'ɔ kacili klɔ sran'n. Zan Batɛmun yofue'n siesieli atin mannin Zezi, afin ɔ fleli sran mun kɛ be kaci be nzue'n naan be sa be sin Nanmien lie'n su . mmla'm be su. Zan fali nzue yoli sran'm be batɛmun kɛ be kundɛ kɛ bé káci be nzue'n sa, sanngɛ ɔ kannin Mɛsi kun m'ɔ bá'n i ndɛ ekun, m'ɔ wá ján wunmien trá i'n, m'ɔ fá Wawɛ'n nin sin'n ɔ yó sran'm be batɛmun'n.

Ɔ Nanmien Nde'n kan sa ng'ɔ juli ke be yoli Zezi i batemun'n, mɔ panmien su lo'n tikeli'n, mɔ Nanmien wawe'n jrali Zezi su ke anunman sa'n, mɔ nen kun fin panmien su lo seli ke Zezi ti Nanmien i Wa m'ɔ klo i'n. Sa so'n kle ke Zezi wa bo jasin fe'n i bole'n i bo nzra nun, afin ble so'n nun'n, ɔ wlanwlannin Galile men wunmuan'n nun, ɔ kleli like Nanmien sule sua'm be nun, ɔ yoli abonuan sa wie mun, i wie yeke ke ɔ yoli tukpacifue'm be juejue, ɔ fali kpanwun nin jue kan mannin sran akpiakpi kpanngban be alie, ɔ cennin be nga be wuli'n.

Jasin fe nga Matie Marki nin Liki nin Zan be kleli'n, be fa Zezi i abonuan sa'm be su nde so'm be fa se ke be kle ke ɔ ti Nanmien. Fluwa klefue'm be seli ke nan aklunye ngunmin ye Zezi yoli abonuan sa mun on, sanngɛ ɔ kleli ke ɔ le kwlae ninngɛ nga be o le'n be su, ɔ nin lika nga Nanmien kunngba ce ye ɔ kwla pan be'n. Fluwa klefue'm be waan wafa nga Zezi i abonuan sa'm be yoli sran'm be ye'n, ɔ traman kb sran'm be wunmien'n i ngunmin, sanngɛ ɔ kle ke Nanmien ye ɔ le wunmien'n non.

I kwlaa nun'n, jasin fe'm be kle ke Zezi ti Nanmien, abonuan sa ng'ɔ yoli be jasin fe'n bole ble nun'n, mɔ be waan be kle ke Zezi timan Nanmien nuan ijɔfue annze like klefue ngben'n, sanngɛ ɔ ti Nanmien m'ɔ ti kb sran'n.

Zezi bo jasin fe'n .

Ke Suen tɔnfue'n sali Zezi niannin'n, ɔ seli i sin Galile lo. Like ng'ɔ kannin'n, ɔ nin like ng'ɔ yoli'n, Matie nin Marki nin Liki nin Zan be kleli be su nde.

Matie .

“Ɔ sinnin Galile men wunmuan'n nun, ɔ kleli like be Nanmien sule sua'm be nun, ɔ boli Nanmien Siele'n i jasin fe'n.” (4:23; Mark 1:14-15).

- "Be nga be ti yalefue'n, be lie su ti ye, afin nyanmien su lb Famiēn diwle'n ti be lie.
- "Be nga be o awlabɔe nun'n, be lie su ti ye, afin Nyanmien wá fɔnvɔ be.
- "Be nga be ti wɛtɛɛfue'n, be lie su ti ye, afin mɛn'n ɔ yó be lie.
- "Be nga be kunndɛ kɛ bé yó sa kpa'n, be lie su ti ye, afin bé klun jɔ.
- "Bé nga bé si aunnvue'n, bé lie su ti yé, afin bé wa si bé aunnvue.
- "Bé nga sanwun'n bé awlen'n nun'n, bé lie su ti yé, afin bé wa wun Nyanmien!
- "Be nga be kun aunju'e'n, bé lie su ti ye, afin bé flé bé Nyanmien mma mun!
- "Bé nga bé klé bé yale sa kpa'n ti'n, bé lie su ti yé, afin nyanmien su Famiēn'n ti bé lie!
- "Kɛ min dunman nun sran'm be kɔɛ amun nzowa'n, mɔ be kle amun yalɛ'n, mɔ be tɔn amun suɛn'n, amun lie su ti ye.
- . Amun klun jɔ, amun klun jɔ, afin amun akatua'n ti dan panmien su lb, afin Nanmien nuan ijɔfue nga be dun mmua trannin amun jrun'n, be kleli be yalɛ sɔ wie. (Matie 5:3-12).

"Amun sin anuan kaan'n nun. Afin anuan'n ti dan, atin'n ti ɔɔɔ, ɔ ti ɔɔɔ, ye be nga be sin nun'n be sɔnnin. Afin anuan'n ti kaan, atin'n ti kekle, ɔ ti kekle, ɔ ti kekle, ɔ ti kekle, ye be nga be wun i'n, be sɔnninman." (Matie 7:13-14).

"Nán be kwlaa nga be fle min kɛ, 'Min Min, min Min' ye bé wlú panmien su lb Famiēn diwle'n nun ɔn ., sanngɛ sran ng'ɔ yo min Si m'ɔ o panmien su lb'n i klun sa'n." (Matie 7:21).

Ɔ fata ke sran kun si Sie'n i klun sa naan w'a kwla yo. Zezi ye Ɔ ti nde'n niɔn, ye i nun m'ɔ o asie'n su wa'n, Ɔ boli i jɔ Ɔ, i sɔ'n ti'n, Ɔ fata ke sran kun kunnde Zezi i like klele'n nun naan w'a suan Sie'n i nde'n.

"I sɔ'n ti'n, sran kwlaa ng'ɔ se min sran'm be jrun'n, min kusu n klé i min Si m'ɔ o janmien su lɔ'n i jrun le, 33 sanngɛ sran kwlaa ng'ɔ se ke (Ɔ kplinman su ke Zezi ti Janmien'n) annze min sran'm be jrun'n, n kusu n klé i min Si m'ɔ o janmien su lɔ'n i jrun le." (Matie 10:32-33).

"Sran ng'ɔ gua awie kpa'n yele Sran wa'n. Fie'n yele men'n, ye awie kpa'n yele Famien diwle'n i nunfue mun. Nja te'n yele Klunwi'n i mma mun, ye i kpɔfue ng'ɔ luali'n yele Suen tɔnfue'n. Awie kpele ble'n yele men'n i awielie'n, ye awie kpefue'm be ti anzi mun. age Sran wa'n ɔ súnman.i anzi mun, kpekun bé yía .i famien diwle'n nun fiteli .be kwlaa nga be ti sa te'n i bo'n, Ɔ nin mmla'n i fɔnfue'm be kwlaa, kpekun be to be sin dan'n nun . . Lika sɔ'n nun lɔ'n, sran'm bé sún, bé dí be je. Kpekun sran kpa'm bé kpája ke wia'n sa be Si i Famien diwle'n nun. Sran ng'ɔ si fa sie'n, maan Ɔ fa sie." (Matie 13:37-43).

"Ɔ teli be su ke: 'Ye amun nzuen'n ti'n, ngue ti ye amun fɔn Nanmien mmla'n niɔn?'" (Matie 15:3-4).

"Jésus teli i su ke: "Zonasi i wa Simɔn, Ɔ lie w'a yo ye! Afin nán klɔ sran ye Ɔ yili i nglo kleli wɔ-Ɔ, sanngɛ min Si m'ɔ o janmien su lɔ'n ye Ɔ yili i nglo kleli wɔ-Ɔ. 18 Ye n kán klé amun ke amun ti .Pieli . , Ɔ nin i su .yeɓue N su kplan min asɔnun'n, Ɔ nin blɔɔ'n i anuan mun (Nán blɔɔ'n niɔn, sanngɛ Gleki nun .*haides lika (nvle) nga sran nga be wuli'n be tran'n-(Biblesoft i fluwa ufle nga be fle i ke Nombres Exhaustif Strong's Nombres et Concordance)* su kwlámen i." (Matie 16:17-18).

Pieli . (ɔ fin Gleki nun nde mma .*Petrɔsui* bo'n yeke ke dunman kun) ɔ feli i Nanmien wawe'n seli ke Zezi ti Nanmien. Nanmien Siele'n nin i sua'n be bo ase'n.

Yebue so'n . (ɔ fin Gleki nun nde mma .*Petra* bo'n yeke ke yɔbue kpanngban) ɔ ti yɔbue kun m'ɔ taka i bo'n. (ɔ fin Thayer i Gleki nun nde mma'm be nun).

"Se sran kun waan ɔ sú min su'n, maan ɔ kpe i wun ase, ɔ fe i waka'n, ɔ su min su. Afin sran ng'ɔ kundɛ ke ɔ dé i nguan'n, ɔ fé i nguan'n, sanngɛ sran ng'ɔ mlin i nguan'n min ti'n, ɔ nán i nguan'n. ɔ nin i anzi'm bé bá i Si i aɗrunɗan'n nun, kpekun ɔ túa sran kun i like ng'ɔ yoli'n i kale. i famien diwle'n." (Matie 16:24-28).

i , Zezi i, famien diwle'n, nán Davidi i famien diwle'n niɔn. Ke mɔ be nga be ti nde'n be wuli'n ti'n, Zezi i Famien dile'n o le sien'n.

"Sran n'ga kle flua, like kpa benin ye ɔ fata ke n yo naan m'an pan nguan m'ɔ leman awielie'n niɔn??" Ye o sé i ke: "Ngue ti ye a usa min like ng'ɔ ti kpa'n i su kosan ɔn? Sran kunngba ce ye ɔ ti sran kpa-ɔ. Se a kundɛ ke á nán nguan'n, nanti mmla'm be su." ɔ seli i ke: "?Nán kun sran, nán kundɛ bla annze bian, nán wua, nán di ato, jin yi ɔ si nin ɔ nin, ye: Klo ɔ wiengu ɔ mun ke a fa seli ɔ wun'n sa. ?Ngue ye ɔ te man min-ɔn?" Jésus sé i ke: "Se a klo ke fɔ nunman wɔ nun'n, kɔ yo ɔ ninng'e'm be ate, fa sika man yalefue mun, ye á nán sika panmien su la. Kpekun bla su min su." Ke gbanflen'n tili nde so'n, ɔ ɔli, ɔ yoli i ya, afin ɔ le ninng'e kpanngban." (Matie 19:16-22).

Gbanflen sɔ'n lafili su ke ɔ kwla .gnin i anannganman nguan'n (afin ɔ kannin like ng'ɔ fata ke n yo'n i nde) "kpa .ɔ fata ke n yo like ke ɔ nán anannganman nguan'n?" ɔ ɔli la, i klun w'a jɔman su afin ɔ ti ke ɔ lafi i apanbeun ninng'e'm be su sa.

"?A bu i se? Bian kun le ba nɔɔn. ɔ ko wunnin ba klikli'n i wun la, ɔ seli i ke: 'Wa, ko di vijin fie'n nun junman ande.' Ye wa'n sé i ke: 'N su kɔman,' sanng'e i sin'n, o kaki i akunndan'n, nan wa'n o'n, o sé i wa kun'n, o sé i ke: 'N'w'a kɔ'n,' sanng'e bé n'nyo'n bé nun onin ye w'a yoman i baba'n i klun sa'n niɔn? Be seli ke: "I klikli'n." Jésus sé bé ke: "Nanwle, n se amun ke lapo defue mun nin tekle bla'm be dun mmua wlu Nyanmien Fami'en nun. Afin Zan bali amun wun la, nan wa kle amun like kpa, nan wa la'mien i su, sanng'e lapo defue'm nin tekle bla'm bé lafili i su. (Matie 21:28-32).

Ijɔle'n timan apinyie. Ke be kaci be nzuen'n, mɔ be di junman'n, ye le apinyie'n.

"Nyanmien su la Fami'en diwle'n .be kwla fa sunnzun famien kun m'ɔ yoli i wa'n i aja cen'n, m'ɔ sunmennin i sufue mun ke be ko fle be nga be fleli be ke be bla aja'n i bo'n, sanng'e b'a baman'n. ɔ sunmennin i junman difue wie mun ekun naan ɔ se be ke: 'Amun ko se be nga amun yiali be'n be ke, m'an siesie min alie'n, m'an kun min nannin mun nin min nannin ba kpakpa mun, ye like kwlaa w'a wie. Amun bla aja'n i bo.' Sanng'e b'a faman be jin b'a siemen i su, be ɔli, kun ɔli i fie'n su la, kun ɔli i aata dile lika'n nun, kpekun be onga'm be trali i sufue mun, be yoli be pannzuen, kpekun be kunnin be. Fami'en'n fali ya, ɔ maan ɔ sunmennin i sonja mun naan be ko kun sran kunfue sɔ mun, kpekun be ra be klɔ'n. Kpekun ɔ seli i junman difue'm be ke: 'Y'a siesie aja'n i cen'n, sanng'e .

be nga be fleli be'n, be nin i fataman. I so'n ti'n, amun wo akpo dandan'm be su lo, amun fle sran kwlaa nga amun wun be'n ke be bla aja'n i bo.' Ye junman difue so'm be oli akpo'm be su be ko yiali sran kwlaa nga be wunnin be'n, i sran te-o, i sran kpa-o. O maan aofue'm be yiali atonvle sua'n nun. "Sanngɛ ke famien'n wluli lo'n, o wunnin bian kun m'ɔ leman aja trale'n, o seli i ke: 'Janvɛ, wafa se ye a wluli wa mo a wlaman aja trale'n nion?' Kpekun famien'n seli i sufue'm be ke: 'An tjitji i sa'n nin i ja'n, naan amun fe i gua gua su lo aosin'n nun lo. Afin be nga be fleli be'n, be so'nin, sanngɛ be nga be kpali be'n, be so'ninman.'" (Matie 22:2-14).

Nde nga e kwla fa sie i nzalie'n: Famien'n yele Nanmien, Ba'n yele Klist, ye Klistfue'm be ti Klist i aja'n.

Zezi boli jasin fe'n, kpekun o yoli abonuan sa wie mun, o cennin sran nga be wuli'n. Proof O ti Nanmien klo sran wunnen'n nun.

Zuifu kpanngban i li kpenngben mun ye be kplinnin I nin i nde'n su o.

Zezi i Nanmien Bua ba'n, o feli i asie'n su wa wunnen'n mannin Nanmien ke sa te'n i te kunngba ce ng'o ti sran kwlaa be yacile nin be ti dele anuan'n sa.

Matie i jasin fe'n i bo bole'n:

Nde mma so'n i nun nde'n kan wafa nga Zezi boli Nanmien i famien diwle'n i jasin fe'n Galile lo'n, mo Matie nin Marki nin Liki nin Zan be kleli i jasin fe'n nun'n, i nde. O kleli like Nanmien sule sua'm be nun, kpekun o kannin nde kun m'o kle ke sran'm be lafi su ke be ján be ti'n. Zezi kannin mmlusue nga be nga be nanti Nanmien i mmla'm be su'n be wa jén i'n, o nin wafa nga be nga be nantiman su'n be jén i'n, be nde wie. O kannin wafa ng'o ti cinnjin ke e wun i wle ka naan 1914 w'a ju'n i nde.

sran uflɛ mun nin i su sulɛ'n, kannzɛ ɔɔɔɔ ɔ fata kɛ be yaci mɛn nun ninngɛ'm be nun'n. Zezi tinnin su kpa kɛ ɔ fata kɛ e nanti ʒanmien i klun sa'n su, kpekun ɔ wlali sran'm be su nun kɛ nán e nanti kb sran'm be nzuen nga be nin ʒanmien klun sa'n be kɔman likawle'n be su. ɔ seli kɛ Pieli i ʒanmien sulɛ wafa'n i su ndɛ ng'ɔ kannin'n, yɛ ɔ ti i asɔnun'n i bo ase'n niɔn, kpekun ɔ kannin i bale nɔn su'n i ndɛ naan ɔ dí sran kwlaa be jɔlɛ kɛ nga be yoli'n sa.

Marki .

“Kɛ alie cennin'n, kɛ lika'n te yo ble'n, ɔ jasoli nglɛmun ndɛ kpa, ɔ ɔli lika kun m'ɔ timan sran'n, ɔ ko srɛli ʒanmien ɔ. Maan e wɔ kb nga be mantan lɛ'n be su ɔ naan n ko bo jasin fɛ'n ɔ wie . , afin i sɔ'n ti yɛ n fiteli ɔ.' ɔ sinnin Galile mɛn wunmuan'n nun, ɔ boli jasin fɛ'n be ʒanmien sulɛ sua'm be nun, ɔ fuannin mmusu mun.” (Marki 1:35-39).

Zezi kundɛli kɛ sran kpanngban be ti jasin fɛ'n kɛ ʒanmien su ɔ Famiɛn diwle'n w'a mantan koko.

“Kɛ sran kpanngban'm be ti'n, be kwlá mantanmɛn i wun ɔ'n, be yili sua'n i ti su'n, kpekun be tikeli anuan'n, be fali lawlɛ nga tukpacifue'n la su'n be jrali.

Be ayeliɛ'n kleli kɛ be lafi ʒanmien su, yɛ be lafi ʒanmien su.

?Ngue ti yɛ ɔ nin lapo defue mun nin sa tɛ yofue mun be di like ɔ? Ke Jɛsus tii ndɛ'n, o sé bé ke: Bé nga bé ti kpa'n, bé mianman like fi wun.

"Farizifue mun nin mmla kléfue'm be useli i ke: 'Ngue ti ye ɔ sɔnnzɔnfue'm be nantiman be nannan'm be nzuen'n su ɔ be di like'n, ɔ be sa'm be ti fi'en'n niɔn? Ye o sé bé ke: Amun gblɔfue mun, ésee nuan idyo'n kléli'n ti nanwle.

'Nvle nga nunfue'm be nuan bui su ye be nin yi min ɔn, sanngɛ be awlɛn'n nin min be afi'en'n ti nun. Be su min ngben, afin be kle sran'm be mmla'm be like.' Amun yaci Nnanmien i mmla'n, ye amun fa sran'm be mmla'n su.'" (Mark 7:5-8).

"Kɛ be juli Kapɛrnaɔmun lɔ'n, kɛ ɔ juli sua'n nun lɔ'n, ɔ usali be ke: 'Ngue ye amun su koko su yalɛ atin'n su ɔ?' Sanngɛ be tɔli bliin, afin atin'n su'n, be nin be wiengu'm be si akplowa kɛ wan ye ɔ ti dan'n niɔn. ɔ o be afi'en lɔ, ɔ feli i wlɛli i sa nun, ɔ seli be ke: "Sran kwlaa ng'ɔ sɔ bakan sɔ'm be nun'n, ɔ sɔ min nun, ye sran kwlaa ng'ɔ sɔ min nun'n, ɔ sɔman min nun klanman, sanngɛ ɔ sɔ sran ng'ɔ sunmannin min'n nun."

Be wun tulɛ'n, kɛ be kwla'n, ɔ kwla "sranfue" kun i junman'n.

"Be nga be le aɔanbeun'n, Nnanmien i fami'en diwlɛ'n nun wlulɛ'n ɔ yó kekke mán be!" Nde sɔ'n boli i sɔnnzɔnfue'm be nuan. Sanngɛ Jɛsus sé bé ékun ke: Min mma mun, Nyanmien i Fami'en'n nun wlulɛ'n ti kekke kpa! I sɔ'n boli bé nuan dan kpa, nan bé sé i ke: ?Wan ye o kwla fite nun? Jɛsus nian be, o sé ke: Sran'm be kwla'a yo'n, sanngɛ Nyanmien kwla yo'n, afin Nyanmien kwla yo like kwlaa. (Marki 10:23-28).

Sran kun i apanbeun'n, ɔ yoman naan w'a yaci sa te'n w'a ce i.

"Zezi seli ke: 'Nanwle, ɔ kán klé amun ke sran kwlaa ng'ɔ yacili i sua'n, annze i niaan bian'n, annze i niaan bla'n, annze i nin'n, annze i si'n, annze i mma'n, annze i fie'n, min nin jasin fe'n ti'n, ɔ su panman like so'n i kpe ya kun do nga su'n, sua nin i niaan bian nin i niaan bla nin i nin nin i mma mun nin i fie mun, ɔ nin jrennen nga be o sran'm be su'n. bé káci kasien, ye be nga be ka le'n bé káci dun mmua.'" (Mark 10:29-31).

ɔ fata ke sran kun fa ajale se awlobo'n ti cinnjin tra Klist nin yaci cele'n .

"Ye Jésus sé bé ke: An lafi Nyanmien su. Nanwle, ɔ kán klé amun ke sran ng'ɔ se oka nga ke: 'Fa ɔ wun ko to jenvie'n nun'n,' b'ɔ bumen i akunndan njɔnjɔnjɔ'n, sanngɛ ɔ lafi su ke nde ng'ɔ kannin'n ɔ kpén su'n, ɔ kpén su. I so'n ti'n, ɔ kán klé amun ke like kwlaa nga amun sre Nanmien'n, maan amun lafi su ke amun a jannin i, kpekun ɔ fá mán amun. Ke amun jran srele'n, se amun nin sran kun be o amun wun'n, amun yaci ce i, naan amun Si m'ɔ o panmien su lo'n, ɔ yaci amun sa te'm be ce amun wie." (Mark 11:22-25).

?E su sre ke be yi oka kun e men dile'n nun?

" ?Mmla benin ye ɔ ti cinnjin kpa tra be kwlaa ɔ?" Jésus sé i ke: "Israelfue mun, amun tie, é Min Nyanmien'n ti kunnnga ce. Klo amun Min Nyanmien'n nin amun awlen'n kwlaa, nin amun akunndan'n kwlaa, nin amun wunmien'n kwlaa." I njɔn su'n ye: 'Klo ɔ wiengu ke a fa klo ɔ ɔɔɔɔ wun'n sa.' Mmla ufle fi nunman le m'ɔ ti dan tra be nga mun ɔn." Ye mmla klefue'n sé i ke: "Mmla klefue, a kan nde nanwle, a seli ke ɔ ti kunnnga ce, ɔ leman ufle fi saan i.

ke sran kun wun sa wle, ɔ le wunmien kpa, naan ɔ klo i wiengu ke ɔ fa klo i bɔbɔ i wun'n sa'n, ɔ ti kpa tra te nin te kwlaa nga be yi be'n." Ke Zezi wunnin ke ɔ teli i su ngwlele su'n, ɔ seli i ke: **"Amun nin Nanmien i Famien diwle'n be nunman mmua .."** Ye ke ɔ yoli so'n, sran fi w'a janman wunmien w'a usemen i kosan kun." (Marki 12:28-34).

Famien diwle'n i wun koko le'n, ɔ nin Famien diwle'n nun lo'n be timan kun.

"Sanngɛ an nian amun wun su, afin be fa amun ko jole difue dandan'm be ja su, be bo amun Nanmien sule sua'm be nun, be wa jran min dunman nun, amun jran siefue nin famien'm be prun, amun di min ti. **Ye ɔ fata ke be dun mmua bo jasin fe'n i jo** .nvlenvle'm be kwlaa be nun. Ke be fa amun ko dile'n, nanh amun dun mmua koko nde nga amun waan amun kan'n, sanngɛ nde nga be fa man amun do so'n su'n, amun kan, afin nan amun ye amun su kan nde'n nion, sanngɛ Nanmien wawe'n ye ɔ su kan nde so'n nion. Kpekun sran kun wa fe i niaan man ke be kun i, ye sie kun wa fe i wa man, kpekun ba'm be jaso be si nin be nin'm be wun, be wa se ke be kun be. Kpekun min dunman'n tin, sran'm be kwlaa be ko amun. Sanngɛ sran ngo tre i anwlen lele ju i awielie'n, ɔ fite nun." (Marki 13:9-13).

Marki i jasin fe'n i bo bole'n:

Nde mma so'n fa e jin sie i ninngɛ nga Zezi Klist yolin, ɔ nin like ngo klelin mo Marki kleli be Biblu'n nun'n, be su. Zezi boli jasin fe'n ke janmien su lo Famien diwle'n w'a mantan koko naan ɔ kundɛ ke sran kpanngban be ti. ɔ yacili bian kun mo leman ja'n i sa tem be celi i, afin ɔ lafili i su, ye ɔ lafili i su. Zezi nin sa te yofue mun nin lapo defue'm be sannin nun, ɔ seli ke sa te yofue'm be ti ye ɔ bali ɔ, nan sran kpa'm be ti ɔ. Asa ekun'n, ɔ kannin Farizifue'm be nde te ke be yaci Nanmien i mmla'm be le be fa klo sran'm be nzuen'n su. Zezi sunmennin i sohnzofue mun ke be ko bo jasin fe'n, kpekun ɔ mannin be atin ke be nian .

yo juejue. ɔ maan, Jasin fɛ'n yele sa tɛ'n i yacile m'ɔ man atin ke be de sran'n.

"Sran'm be kundɛli i, be bali i wun lb, be kundɛli ke nán maan ɔ yaci be le, sanngɛ ɔ seli be ke: "**ɔ fata ke n bo Nanmien i Famien dile'n i jasin fɛ'n** .klb uflɛ'm be su lb wie; Afin i sɔ'n ti ye be sunmannin min ɔn." (Lik 4:42- 43).

"Kɛ Sran wa'n ti'n, ke sran'm be kpɔ amun'n, mɔ be fuan amun'n, mɔ be kpɛ amun nzowa'n, mɔ be kan amun dunman tɛ'n, amun liɛ su ti ye! (Lik 6:22-23).

Klb sran'n i klun m'ɔ jɔ i wun'n, ɔ ti asiɛ'n su wa like ye ɔ timan like fi ye ɔ timan like fi ke Nanmien i klun m'ɔ jɔ i wun'n sa.

"Amun ko kan ndɛ nga amun wunnin i'n, nin ndɛ nga amun tili'n, amun kan kle Zan: apinsifue'm be wun ase, be nga be timan kpa'n be su nanti, kokowefue'm be yo juejue, bobo'm be ti ndɛ, be nga be wuli'n be cennin, yalɛfue'm be jannin like. **be boli jasin fɛ'n** .be wun. Ye sran ng'ɔ yomen i ya'n, i liɛ su ti ye." (Lik 7:22-23).

"Kɛ ɔ cɛli kan'n, ɔ sinnin klb dandan nin klb kanngan'm be su, ɔ boli Nyanmien siele'n i jasin fɛ'n kleli sran mun." (Lik 8:1).

"Awie guafue kun ɔli ke ɔ kó gua i awie'n." ... "Nanndra sɔ'n i bo'n yele ke: Nja'n yele Nanmien ndɛ'n. Nja nga be o atin'n su'n, yele be nga be tili'n. Kpekun Suen tɔnfue'n ba, ɔ yi ndɛ'n be awlɛn'n nun, naan b'a lafiman su naan b'a de.

so nun aklunɟe su. Sannɟe ninɟe so'm be leman bo; be lafi su blebleble, kpekun ke bé sá be nian'n, be to. Like ng'ɔ tɔli owie'm be nun'n, yeɓe be nga be ti nde'n, sannɟe ke bé kó'n, men'n i su nde'n nin apanbeun ninɟe'm be klol'e'n, ɔ nin be jin su yiyile'n be tanndan be jrun, kpekun be mma'm be jinman. Like ng'ɔ tɔli asiε kpa'n su'n, yeɓe be nga ke be ti Nanmien nde'n, mo be tra be awlen'n, mo be tra be awlen be su mma'n." (Lik 8:8:5 nin 11-15).

Jasin fe'n i mma guafue'm be fataman ke be yi sran fi, i li be nga be kunnde'n.

"Lika kwlaa n'ga a ko'n, n'ma su ɔ su." Ye Jésus sé i ke: Klo'm bé le kunman, ye anunman'm bé le be trɔ, sannɟe Swran wa'n le'a lika n'ga n fa min ti'n. O seli kun ekun ke: Su min su. Sannɟe ɔ seli ke: "Min Min, maan n dun mmua n ko sie min si'n (minnde lele naan w'a wu)." Ye Jésus sé i ke: Yaki be nga be wuli'n be nun, nan bé sie be bobo be wuli'n, sannɟe wo lie'n, ko kan Nyanmien siele'n i nde. Kun ekun sé ke: Min Min, n su wo su, sannɟe maan n dun mmua kan min awlofue'm be nde n kle be. Jésus sé i ke: Swran ng'o fe i sa'n, nan.

"ɔ seli be ke: 'An nian amun wun su, ye amun nian amun wun su, afin sran'n i apanbeun ninɟe'm be so'nin'n, ɔ finmen i nguan'n.' (Lik 12:15-16).

"Nán amun kunnde like nga amún dí'n, ɔ nin like nga amún nón'n, nán amun koko, afin men'n nun nvle'm be kwlaa be kunnde ninɟe so mun, ye amun Si si ke amun sa mian be wun. Sannɟe amun kunnde i famien diwle'n, ye ɔ fá ninɟe so mun mán amun. Amun yo amun sa nun ninɟe'm be ate, ye amun man be nga be leman wie'n be sika. Amun fa sika baje mo be saciman'n, nin janmien su b apanbeun ninɟe kpakpa mo be su saciman'n, mo awiefue'm be kwla mantanman lo'n, be man amun wun.

nnen ngble fi saciman like. Afin lika nga amun apanbeun ninng'e'm be o le'n, le ye amun awlen'n wo-ɔ." (Lik 12:29-34).

Asie'n su ninng'e'm be kwlá manman e anannganman aklunjuε.

"?E Min, be nga bé fite nun'n, bé yó kaan?" ɔ seli be ke: "An mian amun jin kpa naan amun sin anuan kaan'n nun. Afin n se amun ke sran kpanngban bé kúnndε ke bé wlú lɔ, sanngε be su kwlá wluman lɔ. 13:23-25 nun).

Be nga be kúnndé'n, be nun sunman be kloman ke bé yó sɔ.

"Ke be nga be nin i be trannin tabli'n i sin'n, be nun kun tili ndε sɔ'n, ɔ seli i ke: 'Be kwlaa nga bé dí like Nnamien i Famien diwle'n nun lɔ'n, be lie su ti ye! Sanngε ɔ seli i ke: 'Cεn kun'n, bian kun yoli fetri dan kun, ɔ fleli sran kpanngban kpa. Sanngε be kwlaa be seli i ke: 'N toli fie kun, ɔ fata ke n wɔ lɔ n ko nian.' Ye kun ekun seli ke: 'N toli nannin nɔnɔ, n su kɔ nian be nun.' Yaci. Ye kun ekun seli ke: 'N jali bla, i sɔ'n ti'n, n kwlá baman.' I sɔ'n ti'n, junman difue'n bali, ɔ kannin ndε sɔ'n kleli i min'n, ɔ fali ya, ɔ seli i junman difue'n ke: 'Fɔ klɔ'n i akpɔ'm be su nin akpɔ'm be su ndende, fa yalεfue mun nin be nga be leman ja'n, nin aɔinsifue mun, nin be jafue'm be bla.' Ye junman difue'n seli ke: 'Min min, n yoli like nga a seli min ke n yo'n, sanngε lika'n te o le.

in, naan min sua'n w'a yi. Afin ń kán klé amun ké sran nga n fleli be'n, be nun wie fi su diman min alie'n." (Lik 14:15-24).

Ba yasua kaan kun seli ké be men i aja'n NDE'N ye i baba feli i mennin i ɔ. Sannge ɔ fali sinnzin'n fa dili junman so'n.

"Sannge ké ɔ wa wunnin i wle'n, ɔ seli ké: 'Min si i junman difue kpanngban be le alie kpanngban kpa, sannge n su wu wa! N jaso n ko min si wun lo, n ko se i ké: 'Baba, n yoli sa te nanmien su lo'n, ɔ nin ɔ prun.' Ké be se ké n ti ɔ wa'n, n nin i fataman kun. Fa min ké ɔ junman difue'm be nun kun sa. Sannge sie'n seli i sufue'm be ké: 'Amun fa trale kpafue'n be bla ndende, amun wle i nanman kun, ye amun fa ngbabua be wle i ja nun. (Lik 15:17-24).

Nanmien i mma mun (sran'm be kwlaa) be yoli sa te sinnzin nun. Se e kaci e akunndan bule wafa'n nin e ayelie'n naan e sa e sin Nanmien wun'n, ń yáci ce e.

"ɔ seli i so'nnzɔnfue'm be ké: "Sa te'n i sacile'n ń bá sakpa, sannge sran ng'ɔ sin i nun'n, ń yó i ya! Se be fa yɔbue dan kun be tin i kɔmin su naan be to i yi i jenvie'n nun'n, ɔ flunman tra ké ń yó maan ba kanngan nga'm be nun kun yo sa te'n.

Se sran kun yo sa te'n, i so'n kwla nunnun i tititi.

An nian amun ɔɔ amun wun su! **Se ɔ niaan yo sa te'n, iɔ i, ye se ɔ kaci i nzuen'n, yaci ce i .**, se ɔ yo ɔ sa te kpe nso cen ba kun nun'n, naan ɔ kpe i sin kpe nso se wɔ ke: 'N kacili min nzuen'n,' ɔ fata ke a yaci ce i.'" (Lik 17:1-4).

"Be fali ba nɔnman mun be bali i wun ɔ naan ɔ kan be. Ke i sɔnnzɔnfue'm be wunnin i sɔ'n, be kpeli be nzɔlie, sanngɛ Zezi fleli be, ɔ seli be ke: "An yaci ba kanngan'm be nun naan be bla min wun ɔ, nán amun tanndan be jrun, afin Nanmien Siele'n ti be nga be ti ke ngale sa'n be lie. Nanwle, n kán klé amun ke sran kwlaa ng'ɔ sɔman Nanmien i Famien diwle'n nun ke bakan sa'n, ɔ su wluman nun."(Lik 18:15-17).

Bakan kun lafi sran su mlɔnmlɔn.

"Ke sran wie'm bé kán Nanmien sua'n i nun yɔbue kpakpa mun nin like nga be fa mannin'n be nde'n, ɔ seli be ke: "? Ninngɛ nga amun wun be'n, cen wie lele'n, be su yaciman yɔbue kun sa, be su bubumen i wun." nán be fa be kɔ atin te su. Afin sran kpanngban bé bá, bé fá min dunman'n bé sé ke: 'Min-ɔn!' Ye: 'Ble'n w'a mantan koko!' Nán amun su be su. Ke amun ti ale nin ndenngan'm be nde'n, nán sre kun amun, afin ɔ fata ke sa sɔ'm be dun mmua yo, sanngɛ men'n i awielie'n su juman ndende." (Lik 21:5-9).

Nanmien sua'n ye ɔ ti Zuifu'm be Nanmien sule wafa'n i bo bole lika'n niɔn. Be kleli Levifue'm be osu'n i su nde kwlaa wa naan b'a si sran ng'ɔ fata ke ɔ yo Nanmien jrun jranfue dan'n. Ke afue kan sin'n, Davidi i anunman'n, Zezi m'ɔ fin Nazareti'n-Klist Nanmien i Wa'n, ɔ síe i famien diwle'n (I asɔnun'n), afue blu kan sin'n (afue 76 nun'n) bé núnnún Nanmien sua'n nin Zerizalemu mlɔnmlɔn.

“Ɔ kannin jannndra kun kleli be ke: “An nian figie waka’n nin waka uflɛ mun. Ke be ko fite nɔa’m be nun ce’n, amun boɔɔ amun wun i wɛ, ye amun si ke lika’n w’a tɔ. I wafa kunngba’n, ke amun wun ke sa so’m be su ju’n, amun si ke **.Nanmien i Famien diwɛ’n w’a mantan koko .. Nanwɛ, n kán klé amun ke:sran nga be o ɛ’n, be su wieman lele saan sa kwlaa w’a kpen su ..** Nyanmien m’ la nglo lo plaii’n nin asi’e’n bé sín, sanngɛ min nde’n su sin-man le.” (Lik 21:29-33).

Liki i jasin fe’n i bo bole’n:

Liki i jasin fe’n i nun nde mma so’m be kan like wie mo Zezi kleli’n, ɔ nin ninngɛ ng’o yoli be jasin fe’n bole ble nun’n, be nde. Zezi boli Nanmien i Famien dile’n i jasin fe’n, ye ɔ yoli abonuan sa mun fa ukali be nga tukpae o be su’n, annze be nga be mianmian be’n. Ɔ buli i ke Nanmien i klun m’ jo i wun’n, ɔ ti cinnjin tra ke sran’m be klun jo i wun’n, ɔ maan ɔ wɛli i so’nzo’nfue’m be fanngan ke be kundɛ Nanmien i famien diwɛ’n, nan asi’e’n su ninngɛ’m be kundɛɛ.

Sanngɛ, Nanmien suɛ wafa’m be su kpenngben wie mo be tonnin Zezi i suen ke ɔ fa mmusu’m be tinmin’n yo abonuan sa mun’n, be tanndannin i jrun wie. Ɔ wlali i so’nzo’nfue’m be su nun ke be nian be wun su konvi kpli yole’n i lika, naan be mian be jin be wlu deɛ anuan kaan’n nun.

Asa ekun’n, nde mma so’m be kle ke ɔ ti cinnjin ke be fa be wun man Zezi su naan be jran kekɛ, ɔ nin ke ɔ fata ke be bo jasin fe’n be kle sran mun. Zezi lafilɛ su ke sran kwlaa kwla jnan deɛ, kannze sran so’n i finwɛ’n ti se, annze ɔ le jrun se, ye ɔ so’li be kwlaa nga be kundɛ’n be nun klanman naan be bla be su i su.

Zan .

"I bo bole nun'n, nde'n wo le, nde'n nin Nyanmien be o le, nde'n ti Nyanmien. ɔ nin Nyanmien be o le. Nanmien yili ninngwe kwlaa, like fi nunman le m'ɔ ti i lie'n niɔn. Nguan'n o i nun, ye nguan'n ti sran'm be kpajale. Kannin'n kpaja aosin'n nun, aosin'n w'a kwlamen i." (Zan 1:1-5).

Zezi ye ɔ ti Nde'n niɔn. I yaci cele nde'n w'a mantan koko.

"ɔ o men'n nun, men'n yili men'n i lika, sanngwe men'n nunfue'm b'a simen i, ɔ bali i bɔbɔ i men'n nun la, sanngwe i nvle'n nunfue'm b'a sɔmen i nun klanman, sanngwe be kwlaa nga be sɔli i nun'n, mɔ be lafili i dunman'n su'n, ɔ mannin be atin ke be kaci Nyanmien wa. (Zan 1:10-13).

- . ɔ ti cinnjin kpa ke e sie i nzolie ke Zezi w'a yaciman sran kwlaa i sa te'n w'a cemen i. ɔ ti .ɔ **man atin** .ke be yaci sa te'm be ce be'n, . **nán yaci sran ngba i wun sa ce i ..**

"Ke alie cennin'n, ɔ wunnin ke Jesus su ba i wun la, kpekun ɔ seli ke: "An nian, Nyanmien Bua Gbanflen'n, b'ɔ yi men'n i sa te'n!" (Zan 1:29-30).

- . Nanmien i Bua ba'n, Zezi, ye ɔ fata ke sran kun kundde naan w'a yo sa te'n i sanwun ɔn.

"Nanwle, n se amun ke se sran kun w'a wumen i ekun'n, ɔ kwla wunman Nanmien i famien diwle'n." Nikodemun seli i ke: "?Ke sran kun ti kpenngben'n, ɔ kwla wlu i nin ku se nun kpe nɔɔn su, ɔ kwla wu i ekun?" Jesus se i ke: Nanwle, n kan kle wa ke, se n'zue nin Wawe'n be wu'man swran'n, o kwla wluman Nyanmien Famien'n nun. (Zan 3:3-5).

- . Kε bé wú sran'n, ɔ fata kε be bo yo kun. Kε ɔ ko yo naan nzue nin wawe'n b'a wu sran'n, ɔ fata kε sran nin Nanmien be bo yo kun. Batεmun mɔ be fa Klist i mmoja'n nun'n ye be yo i ɔɔ.

"Kε Moizi mannin wo'n su aawle flennen'n nun lɔ'n sa'n, ɔ fata kε be man Sran wa'n su wie naan sran kwlaa ng'ɔ lafi i su'n, w'a pan anannganman nguan." (Zan 3:14-15).

"Nanwle, n kán klé amun kε sran kwlaa ng'ɔ ti min nde'n, m'ɔ lafi su'n (Gleki nun nde mma .*pisterɔ* bo'n yele kε be fa be wun man annze be lafi i su) sran ng'ɔ sunmannin min'n, ɔ le anannganman nguan. Be su dimen i jɔle, w'a fin wie'n nun w'a pan nguan." (Zan 5:24).

"I nde'n tranman amun klun, afin amun lafiman sran ng'ɔ sunmennin i'n su, amun nian Nanmien Nde'n nun kpa, afin amun bu i kε i nun ye amún pan anannganman nguan ɔn, ye be ye be di min lalo'n niɔn, sanngε amun kplinman su kε amún bá min sin naan amun pan nguan." (Zan 5:38-40).

- . Nanmien Nde'n manman nguan. Klist ye ɔ ti nguan'n man nguan'n niɔn, ɔ fata kε ɔ tran ɔ klun la.

"Sran kwlaa ng'ɔ .ɔ di aliε (be nun wie'm be le .ɔ di like)Min wunnen'n nin min mmoja'n be nɔnle'n, ɔ ka min nun, ye min kusu n ka i nun. Kε Sie m'ɔ le nguan'n sunmannin min'n, mɔ Sie'n ti'n n le nguan'n sa'n, sran kwlaa ng'ɔ di min'n, min ti'n ɔ pan nguan wie. Kpanwun ng'ɔ fin panmien su lɔ'n ye ɔ o le-ɔ, ɔ timan kε e nannan'm be dili mɔ be wul'in sa. Sran kwlaa ng'ɔ di kpanwun ɔɔ'n, ɔ pan nguan tititi.' (Zan 6:56-58).

- . ɔ di aliε annze ɔ di like . (Gleki nun .*akplowato* gnaw, to chew) ɔ fa nin sie i like nga be yo i blebleble'n su; be fa sunnzun Nanmien sule wafa'n nun alie dilen i nzuen'n. (Vine i nde mma'm be nun yiyile fluwa'n)

"Kε amun ko man Sran wa'n su'n, amún sí kε min ye n ti'n niɔn, naan n yoman like fi min ɔɔɔ min ti nun, sanngε n kan nde ng'ɔ ti su'n .

ke nga Si'e'n fa kleli min'n sa. Ye sran ng'ɔ sunmannin min'n wo min sin. W'a yaciman min le, afin n yo like ng'ɔ jo i klun'n titi.' (Zan 8:28-29).

"Jésus teli be su ke: "Nanwle, n kán klé amun ke sran kwlaa ng'ɔ yo sa t'e'n, ɔ ti sa t'e'n i kanga. Kanga'n kaman sua'n nun tititi; ba'n ka le tititi. ɔ maan se Ba'n de amun'n, amún nán amun ti sakpa." (Zan 8:34-36).

- . Sran'n le atin fa ajale ke ɔ yó sa t'e'n i kanga annze ɔ sré Nanmien ke ɔ yo i sufue. "Batemun mɔ i ti ye be yo amun'n, ɔ de amun sien'n, ɔ timan ke amun wunnɛn'n i nun fiɛn'n i nunnunle sa, sanngɛ ɔ ti ke amun sre Nanmien ke ɔ man amun klun akunndan kpa sa, afin Zezi Klist cennin nguan." (1 Pier 3:21).

"N ti bua tafue kpa. N si min bua'm be lie'n, min bɔbɔ min lie'm be si min, ke Si'e'n si min'n sa, n si Si'e'n, n fa min nguan'n n man bua'm be ti. Ye n le bua ufle wie mɔ be nunman bua'm be lika nga nun'n. ɔ fata ke n fa be wie, bé t'ie min nɛn'n. ekun. Sran fi faman min, sanngɛ min bɔbɔ min klunklo su ye n fa man ɔn, ye n le atin n fa man min Si'n i sa nun ekun. (Zan 10:14- 18).

"Jésus seli i ke: 'Min ye n ti atin'n niɔn, min ye n ti nanwle'n niɔn, min ye n ti nguan'n niɔn. Sran nga w'a sinman min nun'n, ɔ kwla kɔman Si'e'n i wun lo. Se ɔ ti ke amun si min'n, nn amun si min Si wie. Ke ɔ fe i ande'n, amun si i, ye amun wunnin i.'" (Zan 14:6-7).

- . Se e nanti Klist su'n, ye é nán anannganman nguan m'ɔ nin "Si'n" be o nun'n niɔn.

"Se amun klo min'n, amún fá min mmla'm be su. Ye n sre Sie'n, ó fá ukafue ufle mán amun, naan ɔ nin amun tran tititi, yele nanwle Wawe'n, men'n nunfue'm be kwlá sɔmen i nun, afin be wunmen i, be simen i. Amun si i, afin ɔ tran amun wun, ye ó ká amun nun." (Zan 14:15-17).

Zan i jasin fe'n i bo bole'n:

Zan i jasin fe'n nun nde mma sɔ'n, ɔ kle ke Zezi Klist nin nde ng'ɔ kannin'n, ɔ ti cinnjin kpa. ɔ yiye nun ke Zezi ye ɔ ti Nde'n nɔn, naan i dunman nun ye be yili ninngwe kwlaa ɔ. ɔ sieli i nzɔlie ekun ke Zezi man sran kwlaa i atin naan be yaci i sa te'n ce i. Ke ɔ ko yo naan b'a wu sran ufle'n, ɔ fata ke ɔ nin Nanmien be bo yo kun, ye batemun mo be yo i Klist i mmoja'n nun'n ye ɔ yo sɔ ɔ. Klist ye ɔ fata ke sran kun kunnɔ naan w'a yo sa te'n i sanwun ɔn. Nanmien Nde'n manman nguan; Klist ye ɔ ti nguan'n nɔn, ɔ fata ke ɔ tran ɔ klun lo. Ke sran kun lafi Klist su'n, ɔ nin ke ɔ fe i wun man'n, ɔ kwla jan anannganman nguan, ɔ nin sa te'n i nun fitele. Asa ekun'n, Zezi kle ke ɔ ti Bua Tafue kpa m'ɔ fe i nguan'n man i bua'm be ti'n, naan ɔ ti atin'n, ɔ nin nanwle'n, ɔ nin nguan'n, naan se ɔ sinmen i nun'n, sran fi koman Sie'n i wun lo.

Nanmien i Bua Gbanflen'n .

"N fin Sie'n i wun lo, n bali men'n nun, sien'n n su yaci men'n nun n su ko Sie'n i wun lo." "Ke Jesus kannin nde sɔ mun'n, ɔ mennin i jin su janmien su lo, ɔ seli ke: **"Baba, dɔ'n w'a ju .;** Manman ɔ Wa'n, naan Wa'n w'a manman wo, afin a mennin i kwlafe ke ɔ sie sran kwlaa, naan ɔ man be kwlaa nga a fa mennin i'n be anannganman nguan. Yeke ke be si wo mo ɔ kunnnga ce ye a ti Nyanmien'n, ɔ nin Jesus-Christ mo a sunmennin i'n, yeke anannganman nguan'n. N manmannin wo asie'n su wa, afin n le . **n dili junman nga a fa mannin min ke n di'n ..** Ye sien'n, .

Baba, aprunɗan nga n le i ɔ ɗrun ɛ ka naan men'n w'a yi'n, fa manman min ɔ ɗrun ɛ." (Zan 16:28 - 17:1-5).

- . Zezi i junman'n yeke ke ɔ kán ɗanmien sule wafa'm be nun Famiyen diwle kun m'ɔ wá jú'n, ɔ nin ɗanmien i tranwle ufle kun, m'ɔ ti sran'n i awlen'n, m'ɔ timan sua mɔ be wun i'n, i nde.

"Sanɗe sien'n, n su ba ɔ wun ɓ, ye n kan nde ɔ mun men'n nun ɓ naan be klun ɔ kpa. N fali ɔ nde'n n kleli be, sanɗe men'n nunfue'm be kpali be, afin be timan men nunfue, ke nga n timan men nunfue'n sa. Fa be yo sanwun nanwle'n nun, ɔ nde'n ti nanwle, ke a sunmannin min men'n nun'n, i ɔ ye n sunmannin be men'n nun ɔn. Ye be ti'n, n fa min wun mantan sran mun naan be yo sanwun nanwle'n nun. men'n nunfue'm be kwla lafi su ke wɔ ye a sunmannin min-ɔn." (Zan 17:13-21).

"Sonja'm be akpasua'n nin be su kpen'n, ɔ nin Zuifu'm be su kpen'm be trali Zezi, be treli i, be dun mmua feli i ɔli Anin i wun ɓ, afin ɔ ti Kaifu m'ɔ ti ɗanmien ɗrun jranfue dan afue ɔ'n nun'n i si. (Zan 18:12- 14).

- . Ke bé fá sa te'n i te'n bé mán ɗanmien'n, nn w'a bo i bo.

"Ke ɔ yoli ɔ'n, b'a fe Jesús b'a fite Kaifu i awlo ɓ b'a fe i b'a ɔ men siefue'n i sua'n nun ɓ, ke ɔ ti nglemun nde kpa'n." (Zan 18:28).

"I sɔ́n tí'n, Pilati wluli i sua'n nun lɔ ekun, ɔ flɛli Zezi, ɔ seli i ke: 'A ti Zuifu'm be Famien'n?' Zezi teli i su ke: '?Ɔ bobɔ ɔ klun lɔ ye a kan ndɛ sɔ́n niɔn, annze sran uflɛ ye ɔ kannin min ndɛ kleli wɔ ɔ?' Pilati teli i su ke: '?N ti Zuifu? Ɔ bobɔ ɔ nvle'n nunfue mun nin Nanmien nrun jranfue'm be su kpen mun ye be fali wɔ mannin min-ɔn. ?Ngue ye a yoli ɔ?'" J́esus sé i ke: "Min famien diwle'n timan men nga nun lie. Se min famien diwle'n ti men nga nun lie'n, nn min sufue'm bé kplí naan b'a faman min b'a manman Zuifu mun. Sannge min famien diwle'n, ɔ finman men nunfue mun." Ye Pilati seli i ke: "?Ɔ maan a ti famien?" J́esus teli i su ke: "A se ke n ti famien. I sɔ́n ti ye be wuli min'n, ye i sɔ́n ti ye n bali men'n nun ɔn, yele ke n kán ndɛ nanwle'n i ndɛ n klé sran mun. Sran kwlaa ng'ɔ ti nanwlefue'n, ɔ ti min nen'n." (Zan 18:33-37)

"Ɔ maan be fali Zezi, 17 ɔ flɛli i bobɔ i waka'n, ɔ ɔli lika nga be flɛ i ke Ti tí'n i lika'n, mɔ Aramu anien'n nun'n be flɛ i ke Gɔlgota'n, 18 be boboli i waka'n su lɔ." (Zan 19:16-18).

"Pilati kleli ndɛ kun fa sieli i waka'n su, ɔ kleli i ke: 'Zezi m'ɔ fin Nazareti'n, Zuifu'm be Famien'n.' (Zan 19:19).

"Ke ɔ yoli sɔ́n, ke Zezi wunnin ke like kwlaa w'a wie'n, ɔ seli ke: "Nzue'n kun min."**Ɔ wieli,**"Ɔ kotoli i ti ase, ye ɔ flɛli i nguan'n mannin." (Zan 19:28-30).

- . Sien'n, be yili Nanmien i Bua Gbanflen'n i tɛ.

Nanmien i Bua ba'n i su ndɛ'n:

Nde sɔ́n kan Zezi Klist i men dile'n nin i junman'n be ndɛ, ke nga be fa kleli i Zan fluwa'n nun Biblu'n nun'n sa. Zezi bo jasin ke .

Nanmien sule wafa'n nun famien diwle'n, ɔ nin Nanmien i tranwle ufle sran'm be awlen'n nun lo'n, nan sua mo be kplannin'n nion. Asa ekun'n, ɔ kle i ɔnnzɔnfue'm be nde nanwle'n nin Nanmien nde'n, kpekun ɔ sre Nanmien naan be yo sanwun (be yo "sanwun" annze "be sie be ngunmin" naan be fa ajale kun) nde nanwle'n nun.

Asa ekun'n, nde mma so'n kan wafa nga be trali Zezi'n, ɔ nin wafa nga be dili i jole'n, ɔ nin wafa nga be boboli i waka'n su'n, mo lo'n be feli i be yili Nanmien i sa te'n i te'n, be nde wie. Be fali Zezi oli Pilati i wun lo, kpekun Pilati useli i kosan ke ɔ ti Zuifu'm be Famien. Zezi yiyili nun wein ke i famien diwle'n timan men nga nunfue, naan ɔ bali men'n nun ke ɔ di nanwle'n i lalo. I sin'n, be boboli i waka'n su, kpekun Pilati kleli nde kun su ke ɔ ti Zuifu'm be Famien. Zezi wuli waka'n su, ɔ dili Nanmien Nde'n su, kpekun ɔ seli ke i junman'n w'a wie.

Cenle'n – Wule'n i su kwale'n, Satan i sa nun sran'n .

Ke tyen'n i tyen kun'n nun'n, Marie Magdala'n oli ndia'n su nzdilie kpa, ke lika'n te yo ble'n, o wuun ke be yia yebue'n i nuan. Sannge Mari jin ndia'n i sin lo, ɔ su sun, kpekun ke ɔ sun'n, ɔ kotoli naan ɔ nian ndia'n nun lo. O wuun ange nnyon mo be wla trale ufue'n, be ti lika nga Jesus fuen'n sieli'n nun'n, kun o i ti'n su, kun o i ja'n su. Ye be se i ke: ? Bla, nzu ti ye a sun nion? ɔ se be ke: Be fali min Min'n, n siman lika nga be sieli i'n. Ke ɔ kannin so'n, ɔ kpeli i jin, kpekun ɔ wunnin ke Zezi jin le. (Zan 20: 1-2, 11-14).

- . Be yili Ananganman Wule'n i ase. Satan kwali be. Klist ye ɔ kwali ɔ.

"Jesus se i ke: ?Bla, ngue ti ye a sun on? ?Wan ye a kundei i ɔ? ɔ bu i ke fie difue'n ye ɔ seli i ke: "?

"Min min, se wo ye a feli i ɔli'n, se min lika nga a feli i sieli'n, nan n ko fe i." J́esus sé i ke: Mari. ɔ kpeli i jin seli i Aramen nun ke: *Rabon!*" (I bo'n yele ke Like klefue). J́esus sé i ke: "Nán fa min wun mantan min, afin n nin a fuman Sie'n i wun lb. Sannge ko min niaan'm be sin naan se be ke: 'N su fu min Si m'ɔ ti amun Si'n, m'ɔ ti min Nanmien m'ɔ ti amun Nanmien'n i wun lb.'" (Zan 20:15-17).

"Cen sɔ'n i nnɔsua nun'n, le mɔcu'e'n i cen klikli'n su'n, ke mɔ Zuifu'm be srole'n ti'n, be tɛteli anuan'm be su'n, Zezi bali, ɔ jrannin be afien, ɔ seli be ke: 'Maan amun wun jɔ amun fɔuun.' Ke ɔ kannin sɔ'n, ɔ feli i sa'n nin i ja'n kleli be. Ke Sie sunmannin min'n, n kusu n sunman amun wie." (Zan 20:19-22).

Klist i cenle'n kleli ke ɔ ti Nanmien kb sran wunnen nun – Emanueli, Nanmien nin e o le. I klikli nun'n, Zezi seli Marti ke "Min ye n ti sran cenle'n nin nguan'n niɔn, sran kwlaa ng'ɔ lafi min su'n, kannze ɔ wú'n, ɔ nán nguan, ye sran kwlaa ng'ɔ lafi min su'n, ɔ su wuman le. (Zan 11:25-26)

"Kannze anuan'm be ti tete'n, sannge Zezi bali, ɔ jrannin be afien, ɔ seli be ke: 'Maan amun di alaje.' Kpekun ɔ seli Toma ke: 'Fa ɔ sa mma'n sie i wa, nian min sa'm be su. Kpekun, fa ɔ sa'n sie i min ja'n su. Nán lafi su, sannge lafi su.'" Toma teli i su ke: "Min Min, min Nyanmien!" J́esus seli i ke: "?A wunnin min ti ye a lafi min su ɔ? Be nga b'a wunman'n, sannge b'a lafi su'n, be lie su ti ye."(Zan 20:26-29)

Ƙe Satan suli Zezi su mɔ w'a yoman ye'n, ɔ ɔli sran nga Nanmien sinnin Moizi lika mannin be kanga nun'n, ɔ nin mmla nga be kwla nanti su naan b'a yo i fe'n, be wun la. ɔ seli be nga be si mmla'n be ke be kaci be nzuen'n (an kaci amun akunndan bule wafa'n, ɔ nin amun ayelie'n) afin Famien diwle'n w'a mantan koko.

I bo bole nun'n, "Sran cenle'n:"

Zezi Klist i cenle'n ye ɔ ti Klistfue'm be Nanmien sule wafa'n i nun nde cinnjin kpafue'n nɔn. Ke nga nde mma'n fa kan'n sa'n, le mɔcuel'n i cen klikli'n nun'n, Mali m'ɔ fin Magdala'n, ɔ ɔli asielie nga be sieli Zezi su'n i su la, ɔ wunnin ke b'a yi yɔbue'n. ɔ wunnin anzi nɔn mɔ be seli i ke Zezi cennin nguan'n. I sin'n, Zezi yili i wun nglo kleli Mali nin i sɔnnzɔnfue onga mun, ɔ kleli ke ɔ kwla wie'n, naan ɔ kwla Satan. I cenle'n kleli ke ɔ ti Nanmien i Wa, naan be nga be lafi i su'n, mɔ be fali be wun mannin i'n, be kwla pan anannganman nguan.

Asa ekun'n, nde mma'n yi yi nun ke Zezi i cenle'n ti like kun m'ɔ kle ke ɔ ti Nanmien m'ɔ o kl sran wunnen'n nun'n, ye le Emanueli, i bo'n ye le ke Nanmien nin e o le. Zan 11:25-26 nun'n, Zezi seli Marti ke: "Min ye n ti nguan'n nɔn. Sran kwlaa ng'ɔ lafi min su'n, kannze ɔ w'u'n, ɔ pan nguan, ye sran kwlaa ng'ɔ o nguan nun'n, m'ɔ lafi min su'n, ɔ su wuman le." Nde sɔ'n kle ke Zezi su lafile'n ti atin m'ɔ man anannganman nguan'n i cinnjin kpa'n. Asa ekun'n, Zezi seli i sɔnnzɔnfue'm be ke be kaci be nzuen'n, ɔ nin wafa nga be bu akunndan'n, ɔ nin wafa nga be yo ninng mun'n, afin Nanmien Siel'e'n w'a mantan koko.

Zezi i cenle'n ti Klistfue'm be Nanmien sule wafa'n nun sa cinnjin kpa kun, ɔ ti wie'n nin Satan be kwla'e'n i nzɔlie. Zezi i cenle'n ti'n, ɔ kleli ke ɔ ti Nanmien sule wafa'n, kpekun ɔ mannin be nga be lafi i su'n be anannganman nguan'n i atin. Kou'n

Klistfue'm be Nanmien sule wafa'n nun'n, sran cenle'n ti like cinnjin kpa kun, ɔ kle ke Nanmien sulafile'n nin be kacile'n ti cinnjin kpa man be nga be kundɛ ke bé nán be tí'n.

Summaire – des Messages des Évangiles .

Zezi i wie'n nin i cenle'n:

- . ɔ yili nda nga Nanmien tali'n i nuan, kpekun ɔ kpeli Satan i wie'n i kwla'e'n i ase.
- . ɔ yrali sran kwlaa be su, afin ɔ mannin be atin naan be nin Nanmien be sa be sin ekun.
- . Ke mɔ ɔ ti Davidi i anunman'n tí'n, cen kan Pantekɔtu cen'n nun'n, ɔ síesíe .

Nanmien sule wafa'm be nun Famien diwle'n, ɔ timan men nga nun mɔ Nanmien feli i nvle'n sieli i sanwun'n .

sa te'n i su nde'n, ɔ fin "Nanmien Bua Gbanflen'n" i mmoja'n.

- Pantekɔtu cen'n nun'n, Sie'n dili nda ng'ɔ tali'n su ye Zezi fali Wawe'n gueli i su. "I sɔ'n tí'n, ke Nyanmien mennin i su'n, ɔ trannin i sa fama su.Ke Sie'n mennin i wawe'n m'ɔ tali nda ke ɔ fá mán'n, ɔ queli i . nde nga amun wun i sien'n, mɔ amun ti í'n." (Sa Nga Be Yoli'n 2:33) Batemun nga be fa Wawe'n be yo'n, yele like nga Zezi fali Wawe'n yoli Pantekɔtu cen'n nun'n, naan Sie'n i nda ng'ɔ tali'n w'a kpen su'n - Zezi fali Wawe'n guali .**sran kwlaa** .. I sin'n, Wawe'n kacili sran kwlaa nga be deli be'n be lie, be timan sran akpasua (Zuifu annze amuen sɔfue) annze junman nga be di Nanmien i awa'n nun'n (Nanmien jrun jranfue, Nanmien nuan ijɔfue, ninngɛ ufle wie mun ekun). **Klele:**Batemun mɔ be fa Nanmien wawe'n be yo'n, yele .tchin kula nda kun nin .de mmla kun. (ɔ fin "Wawe'n" mɔ Joe McKinney kleli'n nun)

"I sɔ'n ti'n, maan Izraelifue'm be kwlaa be si kpa ke Nanmien fali Zezi nga amun boboli i waka'n su'n, ɔ yoli i Min nin Klist." Ye Pierre sé bé ke: Anh kaci amun nzuen'n, nan be yo amun kwlaa amun batemun Jésus-Christ dunman nun, nan wa fa amun sa te'm be ce amun, ye amun wa jan Wawe'n i like ng'ɔ fa mannin amun'n. Kpekun ɔ kannin nde kpanngban wie mun ekun, ɔ dili lalo, ɔ wlali be fannan ekun ke: "An de amun wun ble nga nunfue nga be ti tete'n be nun." ɔ maan be nga be sɔli nde ng'ɔ kannin'n nun'n, be yoli be batemun, kpekun cen sɔ'n nun'n, sran kɔe akpi nsan be ukali be su. (Sa Nga Be Yoli'n 2:36-41).

Jasin fe'm be nun nde'm be su nde'n i bo bole'n:

Jasin fe'm be nun nde'm be kan Zezi i wie'n nin i cenle'n be nde. Nde mma sɔ'n kle ke Zezi i te'n yoli maan nda nga Nanmien tali'n, ɔ kpennin su, kpekun ɔ kpeli Satan i wie'n i kwlae'n nun, ɔ maan sran'm be kwlaa be jannin atin be nin Nanmien be afien saci ekun. Ke ma Zezi ti Davidi i anunman'n ti'n, ɔ takali Nanmien sule wafa kun Pantekotu cen'n nun, lo ye Nanmien i nvle'n i nunfue'm be yo sanwun sa te'm be nun ɔn, ɔ fa "Nanmien Bua ba'n" i mmoja'n.

Nanmien Nde'n kan Pantekotu cen'n i bo'n i nde kpa, afin Sie'n dili nda ng'ɔ tali'n, kpekun ɔ fali Wawe'n gueli i su naan Sie'n i nda'n w'a kpen su. I sɔ'n yoli maan sran kwlaa nga be fiteli nun'n, be kwla jan Wawe'n, kannze be fin sran wafa benin nun annze be di junman wafa benin nun Nanmien famien sua'n nun lo'n.

Nde sɔ'n i awielie lo'n, ɔ fali nde kun m'ɔ o Sa Nga Be Yoli'n 2:36-41 nun'n, ma Pieli wla sran'm be fannan ke be kaci be nzuen'n (be kaci wafa nga be bu akunndan'n, ye .

act) naan be yo be batɛmun Zezi Klist dunman nun naan ɔ yaci be sa tɛ'm be cɛ be. Nda sɔ'n ti sran kwlaa liɛ, yɛ be nga be sɔli i ndɛ'n nun'n, be yoli be batɛmun, kɛkɛkun cɛn sɔ'n nun'n, sran kɔɛ akpi nsan be ukali su. Sɛ ɛ kwlá sɛ'n, ndɛ'n i bo bolɛ'n fa e pin sie i Zezi i tɛ ng'ɔ yili'n, ɔ nin atin ng'ɔ man sran mun naan b'a kwla de be wun'n, naan b'a kwla sa be sin Nanmien i wun'n, be su.